

CEZA MUHALEMESİ KANUNU'NDA YENİ BİR USUL OLARAK ÖNGÖRÜLEN İFADE VERME TAAHHÜDÜ

Enes BAKKALOĞLU*

Öz

Bu çalışmada; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 94. maddesine 3. fıkraya olarak 08.07.2021 tarihli değişiklikle eklenen ve yakın tarihte uygulanmaya başlandığı için bünyesinde tereddütler barındıran ifade verme taahhüdü müessesesi ele alınacaktır. Çalışma konusu; ifade verdikten sonra serbest bırakılmaya yönelik hakkında yakalama kararı çıkarılan şahısların, mesai saatleri dışında yakalanmaları üzerine yakalamanın haber verildiği Cumhuriyet savcısının kararıyla gözaltına alınmaları yerine, belirlenen ileri bir tarihte ifade vermek üzere rızaen adliye müdürlüğüne başvuracakları taahhüdünden bahisle Cumhuriyet savcısının emriyle serbest bırakılmalarını düzenleyen müesseseye odaklanmaktadır. Oldukça öz biçimde, şahısların ifadeye yönelik yakalama emri çerçevesinde yakalanması, taahhütle serbest bırakılması ve taahhüdü ihlal durumunda 1000 TL'lik idari para cezası ile cezalandırılmalarını içermekte olan düzenleme, daha önceden benzeri bir kurum bulunmamasına bağlı olarak tamamıyla yeni bir müessesedir ve beraberinde getirdiği muğlaklık ortadadır. Çalışmada mevzu bahis kuruma dair farklı ihtimaller ele alınacak ve henüz çok yeni olan taahhüt uygulamasında karşılaşılan örnek olaylar üzerinden konu somutlaştırılmaya çalışılacaktır. Bu surette, bireysel özgürlükleri ön planda tutma amacıyla ihdas edilen taahhüt müessesesi uygulanırken, adli işleyişin sektöre uğramaması için gerekli görülen fikirlere odaklanılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yakalama, gözaltı, ifade verme taahhüdü, taahhüdü ihlal, ifade, sorgu, gıyabî tevkif*

* Cumhuriyet Savcısı, LLM, ORCID ID: 0000-0003-3385-5876, bakkalzade@hotmail.com

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 15.01.2022

Yayınlanmasının Kabul Edildiği Tarih: 09.08.2022

Bu makaleye atıf için; BAKKALOĞLU Enes, "Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Yeni Bir Usul Olarak Öngörülen İfade Verme Taahhüdü", **İMHD**, C. 7, S. 13, 2022, s. 255-272.

A NEW METHOD IN PENAL PROCEDURE CODE THAT COMMITMENT TO GIVE A STATEMENT

Abstract

In this study, the institution of the commitment to give a statement, which was added to the article 94 of the Criminal Procedure Law No. 5271 with the amendment dated 08.07.2021 as the 3rd paragraph and which has unsolved question marks on practice, will be discussed. The subject of the study; focuses on the institution that regulates the release of individuals for whom an arrest warrant has been issued to release them after giving their statement, instead of being taken into custody after their apprehension outside of working hours, by the order of the Public Prosecutor, who is informed of the arrest, with the commitment that they will apply to the courthouse with their consent to give their statements at a specified future date. Quite succinctly, the regulation, which includes the arrest of individuals with the arrest warrant for getting their statements, their release with the commitment, and the punishment of an administrative fine of 1000 TL in case of violation of the commitment, is a completely new institution due to the absence of a similar institution before and the ambiguity it brings is obvious. In the study, different possibilities regarding the aforementioned institution will be discussed and the subject will be tried to be concretized through the case studies encountered in the practice of the commitment to give statement, which is still very new. In this way, while applying the institution of commitment to give statement, which was created with the aim of prioritizing individual freedoms, will be focused on the ideas that are deemed necessary in order not to interrupt the judicial process.

Keywords: *Apprehension, custody, commitment to give a statement, violation of the commitment, statement, interrogation, arrest in absentia*

I. KAVRAM VE AMAÇ

Ceza muhakemesi; maddi gerçekliğe ulaşma amacıyla olduğundan¹, özel hukuktan farklı olarak, tarafların ileri sürdükleri veya talepleri ile bağlılıktan ziyade re'sen araştırma ve delil serbestisi ilkelerine tâbîdir.² Bu doğrultuda ceza yargılamasında, özel hukukta olduğunun aksine, adli mercilere sunulandan ziyade yetkili makamın dosyanın safahati için gerekli gördüğü delillerin temini öncelikli

¹ T.C. Yargıtay Ceza Genel Kurulu, E. 2005/7-144 K. 2005/150 29.11.2005 “... Amacı isnada konu maddi gerçeği ortaya çıkarmak olan ceza yargılamasında...”

YENİSEY, Feridun/ NUHOĞLU, Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017, s. 61.

² TOROSLU Nevzat/ FEYZİOĞLU, Metin, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Savaş Yayınevi, Ankara, 2016, s. 172 vd.

kabul edilecektir. Hukuk uygulamamızda yerleşik içtihatlar³, mevzuat⁴ ve doktrin⁵ uyarınca, adli mercilerce belirlenen hususlara ilişkin taraf beyanları başat delilleri teşkil etmektedir. Bu surette beyanların temini adına Türk Ceza Hukuku; ifadeye çağrı, zorla getirme ve yakalama gibi kurumları düzenlemektedir.

Dosyayla ilgili tüm taraflar için çıkarılabilecek olan ifadeye çağrı kâğıdı, tarafın bilinen/beyan adresine yapılacak olan bir tebligatla, belirli süreler içerisinde adli mercilere başvurulmasını temin etmek üzere daveti ifade etmektedir. Usulüne uygun yapılan bu çağrının karşılıksız bırakılması durumunda gerçekleşecek sonuçların da yer verildiği bu evrakın, genel uygulamada UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi) SMS sistemi ile birlikte kullanıldığı görülmektedir. Ancak çoğu zaman, bireylerce UYAP SMS uygulamasının bilinmemesi veya adli personel sıfatları kullanılarak yapılan dolandırıcılıkların hatırlanması dolayısıyla kısa mesaj gönderimindeki maksat hasıl olmamaktadır.

Kendisine çağrı kâğıdı tebliğ edilen ve buna rağmen ilgili birime başvurmayan şüpheli, sanık, tanık ve bilirkişi nev'inden taraflar hakkında ikinci adım olarak, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı tarafından kovuşturma evresinde ise mahkemece re'sen veya talep üzerine ihzâren (zorla) getirme kararı verilebilmektedir.⁶ Bireyin ikametinden mevcutlu olarak alınıp ilgili adli makam

³ Yargıtay 13. CD. E. 2011/27923 K. 2012/2008 02.02.2012 “...İade kararında da belirtildiği üzere; belki de olaylarla hiçbir alakası olmayabilecek olan R.K.'nın dinlenilmesi ve oluşacak duruma göre toplanması gereken ilave bütün delillerin toplanması, suçun sübutuna etki edeceği muhakkak olan bir delil olduğundan...”.

Yargıtay 15. CD. E.2013/33204 K. 2014/2705 17.02.2014 “...”Yeni Türk Ceza Adalet Sistemi'nde benimsenen, "Kişilerin Lekelenmeme Hakkı" ile "Eksiksiz soruşturma ve Tek Celsede Duruşma" prensipleri uyarınca, soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcılarının mâkul sürede bütün delilleri toplamaları, sadece mahkûmiyetle sonuçlanacağını değerlendirdikleri hususları dava konusu yapmaları, beraatle sonuçlanacağını değerlendirdikleri eylemleri dava konusu yapmamaları, yâni bir nev'i filtre görevi yapmaları gerekir. Bu prensiplerin hayata geçirilebilmesi için mevzuatımızda ilk defa, 5271 sayılı Kanun'un 160/2. maddesi hükmü ile; soruşturma evresinde Cumhuriyet savcılarının şüphelinin lehine olan delilleri (de) toplama ve şüphelinin haklarını koruma yükümlülüğü getirilmiş, ayrıca; 170 ve 174. madde hükümleri ile de, iddianamenin iadesi kurumuna yer verilmiştir. Soruşturma evresi uzun sürebilir. Ancak, kovuşturma evresinin yeni bir delil toplanmasına gerek kalmadan ve bir iki celsede yargılamanın bitirilmesi hedeflenmiştir. Anılan Kanun'un 174. maddesinin 1. fıkrasının b) bendi hükmüne göre de "Suçun sübutuna etki edeceği muhakkak olan bir delil toplanmadan" hazırlanan iddianamenin iade edilmesi gerekir. Kaçak veya gaip halleri ve benzeri istisnai durumlarda şüpheli ya da sanığın ifadesi alınmadan da dava açılabilirse de; kural olarak "şüphelinin ifadesi" toplanması gereken en önemli delillerden birisi olarak kabul edilmektedir." Bu itibarla somut olayda; şüpheli M. K. 'ın, münnet suça ilişkin olarak savunmasının tespit edilmeden iddianame tanzim edilmesi...”.

⁴ 5271 sayılı CMK m. 247/3: “Kaçak sanık hakkında kovuşturma yapılabilir. Ancak, daha önce sorgusu yapılmamış ise, mahkûmiyet kararı verilemez.”.

⁵ GÖKCEN, Ahmet/ BALCI, Murat/ ALŞAHİN, Mehmet Emin/ ÇAKIR, Kerim, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s.320-321.

⁶ ÖZTÜRK, Bahri/ KAZANCI, Behiye Eker/ GÜLEÇ, Sesim Soyer, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013, s. 88 .

önüne zorla getirilmesi anlamına getirilen bu koruma tedbiri, yakalamadan önceki son aşamadır⁷.

Bahsi geçen denemelere rağmen ulaşılamayan şahısların, tüm ülke çapında aranarak temin edilmeleriyle, ilgili makam önüne fizîken yahut teknik imkanlar vasıtasıyla uzak bağlantı yoluyla çıkarılmalarına imkân sağlayan koruma tedbiri ise yakalama kurumudur. Kişi haklarına olan kuvvetli etkisi bakımından uygulanması için en katı şekil şartları aranan⁸ koruma tedbiri olan yakalama emrinin karar mercii mutlaka mahkeme ya da hâkimliklerdir. Bu düzenlemenin istisnası ancak evvelce yakalanmış kişilerin kaçması⁹ yahut itiraza konu bir kararla salıverilmiş olması¹⁰ durumlarında doğacaktır.

Bu kriterlere göre ifade almak üzere çıkarılan yakalama emirlerinin mesai saatleri dışında infaz edilmesi hallerinde ifade verme taahhüdü düzenlemesi uygulama alanı bulmaktadır. Yakalanan şüpheli/sanığın taahhütte bulunmayı kabul etmesi ve Cumhuriyet Savcısının bunu uygun görmesi durumunda, kişinin gözaltına alınması yerine rızaen müracaatına imkân tanınabilmektedir. Şüpheli/sanığa maruz kaldığı koruma tedbirinden kısa süreli olarak varestede tutulmasına fırsat tanıyan bu düzenlemeye ifade verme taahhüdü denilmektedir.

II. YAKALAMA KORUMA TEDBİRİ

Ceza muhakemesinin yürütülmesi ve sonuca kavuşturulması sırasında ortaya çıkacak kararların kağıt üzerinde kalmaması adına, geçici mahiyette başvuru ve hükmün kesinleşmesinden önce bazı hak ve özgürlüklere istisnaî olarak müdahalede bulunmaya imkân tanıyan önlemlere koruma tedbirleri denilmektedir.¹¹ Ceza usulümüzü düzenleyen mevzuat, kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmaksızın insan hak ve özgürlüklerine geçici müdahalelere olanak

⁷ ÖZTÜRK/ KAZANCI / GÜLEÇ s. 45.

⁸ Yargıtay 12. CD. E. 2021/3664 K. 2021/6591 T. 06.10.2021 “...şüpheli hakkında usulüne uygun çağrı ile şüphelinin mernis adresinde etkili bir soruşturma ve şüphelinin İstanbul'daki tebligata elverişli adresini tespite yönelik yeterli bir araştırma yapılmadan şüphelinin ifadesinin alınmasına yönelik yakalama emri düzenlenmesi talebinde bulunulması nedeniyle Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 05.01.2021 tarihli ve 2019/201686 soruşturma sayılı talebinin reddine dair Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliğinin 08.01.2021 tarihli ve 2021/374 değişik iş sayılı kararına yönelik itirazın reddine ilişkin Ankara 7. Sulh Ceza Hâkimliğinin 21.01.2021 tarihli ve 2021/804 değişik iş sayılı kararında bir isabetsizlik görülmemiştir...”.

⁹ 5271 sayılı CMK m. 98/2: “Yakalanmış iken kolluk görevlisinin elinden kaçan şüpheli veya sanık ya da tutukevi veya ceza infaz kurumundan kaçan tutuklu veya hükümlü hakkında Cumhuriyet savcıları ve kolluk kuvvetleri de yakalama emri düzenleyebilirler.”.

¹⁰ 5271 sayılı CMK 98/1-2.cümle: “...tutuklama isteminin reddi kararına itiraz halinde, itiraz mercii tarafından da yakalama emri düzenlenebilir.”.

¹¹ ÖZTÜRK, Bahri/ TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa Ruhan/ SIRMA GEZER, Özge/ SAYGILAR KIRIT, Yasemin/ ALAN AKCAN, Esra/ ÖZAYDIN, Özdem/ ERDEN TÜTÜNCÜ, Efser/ ALTINOK VİLLEMİN, Derya/ TOK, Mehmet Can, Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021, s. 441 .

sağladığı için, ancak kanuni dayanak varsa uygulama alanı bulacak olan; yakalama, gözaltı, tutuklama, adli kontrol, zorla getirme, arama, el koyma gibi geleneksel koruma tedbirlerinin yanında beden muayenesi, fizik kimliğin tespiti, iletişimin dinlenmesi ve tespiti, gizli soruşturmacı atanması, teknik araçlarla izleme nev'inden yeni nesil koruma tedbirlerini öngörmektedir.¹² Örneklenen bu müesseselerin ortak özelliği, müsnet fiile oranla ölçülülük kriteridir.¹³ Mevzuatın öngördüğü tedbirlerin uygulanması suretinde temin edilecek muhtemel faydaların, haklar üzerinde doğacak olumsuz etkilere oranla üstünlüğünü hedefleyen ölçülülük kriteri, doktrinde orantılılık olarak da ele alınmaktadır.¹⁴

Cumhuriyet savcısının, kendisine suç isnat edilen şüpheli/sanığı gözaltına alma yahut serbest bırakma kararı vermesinden önce, kişinin kesin hüküm olmaksızın hürriyetinin sınırlandırılması anlamına gelen yakalama müessesesinin¹⁵, koruma tedbirlerinin genel niteliği gereği ihtiyaç duyduğu yasal dayanak, Anayasa¹⁶ ve CMK maddeleri¹⁷ uyarınca sağlanmaktadır. Ceza muhakemesine ilişkin bir müessesenin anayasal çerçeveye sahip olmasının, zaman içinde değişmeler gösteren hukuk sistematğine kırmızı çizgiler belirlemek amaçlı, hukuk devleti ilkesi bağlamında insan haklarını önceleyen bir tutum olduğu söylenebilecektir.¹⁸

Yakalama kurumu, genellikle suçun ilk ortaya çıktığı anda (müzekkeresiz) fiili yakalama suretinde uygulama alanı bulmaktadır. Suçüstü hallerinde, faile yönelik herkesin yakalama ve muhafaza altına alma yetkisinin bulunduğu ve icra edilen yakalamalar akabinde gerçekleştirilecek işlemler kanunda detaylıca düzenlenmektedir.¹⁹

¹² ÖZTÜRK, Bahri/ KAZANCI, Behiye Eker/ GÜLEÇ, Sesim Soyer, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013, s. 27; bununla birlikte öğretide “beden muayenesi, fiziki kimliğin tespiti, iletişimin dinlenmesi ve tespiti, gizli soruşturmacı atanması, teknik araçlarla izleme ve dinleme” gibi delil elde etme yöntemlerine hem koruma tedbiri özelliği hem de soruşturma evresinde araç olma özelliklerini bir arada barındırmalarından dolayı karma nitelik izafe eden görüşler de mevcuttur. GÖKCEN/BALCI/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 355 vd.

¹³ CENTEL, Nur/ ZAFER, Hamide, **Ceza Muhakemesi Hukuku El Kitabı**, Seçkin Yayınevi, İstanbul, 2015, s. 268 vd.

¹⁴ GÖKCEN/BALCI/ALŞAHİN/ÇAKIR, s.113-114.

¹⁵ ALAN, Esra: **Güncel Sorunlar Işığında Yakalama ve Gözaltına Alma**, Terazi Hukuk Dergisi, 2009 C.4 S. 34, s. 55 .

¹⁶ Anayasa m. 19: “Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir. Hâkim kararı olmadan yakalama, ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir; bunun şartlarını kanun gösterir.”

¹⁷ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m. 90 ve devamında “Yakalama ve yakalanan kişi hakkında yapılacak işlemler” şeklinde yer almaktadır.

¹⁸ İBİCİOĞLU, Gözde, **Türk Anayasalarında Yakalama, Gözaltı ve Tutuklama**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 62 vd.

¹⁹ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m. 90/1 “Aşağıda belirtilen hallerde, herkes tarafından geçici olarak yakalama yapılabilir:

Daha önce hakkında çıkarılan yakalama emri uyarınca kolluk tarafından tutulan yahut önceki bir karara istinaden ceza infaz kurumlarında bulunan şahsın firar etmesi üzerine Cumhuriyet savcısının ve Cumhuriyet savcısına ulaşılamadığı durumlarda kolluk amirlerinin yakalama yetkisine sahip olduğu hususu da kanunda düzenlenmekle birlikte²⁰, çalışma konusuna dayanak teşkil eden emir üzerine yapılan yakalama türü, hâkimlerce CMK m. 98 uyarınca²¹ çıkarılan kararlara dayanmaktadır. Müzekkereli yakalama adı da verilen²² bu kararlar uygulamada, savcılık aşamasında firari şüpheli için sorguya sevk etmeye yönelik yakalama ve dosyanın ilerletilmesi adına ifade/sorguya yönelik yakalama olmak üzere iki surette çıkarılmaktadır. Çıkarılan bu emirler ile yakalama yapılması için diğer yakalama türlerinde olan gecikmesinde sakınca bulunan hal ve Cumhuriyet savcısına ya da kolluk amirine ulaşma imkânının bulunmaması kriterleri aranmayacaktır.²³ Emre istinaden infaz edilen yakalamaların derhal iadesinin talep edileceği yahut re'sen kaldırılacağı da kanuni düzenlemenin bir başka vechidir.²⁴

A. Sorguya Sevke Yönelik Yakalama Emri

Kuvvetli suç şüphesi, somut delil, mağdur/müşteki üzerinde baskı oluşturma ihtimali, sabit ikamet sahibi olmama, iştirâken işlenen suçlarda diğer iştirak edenlerin tutuklu bulunması gibi kriterler ışığında; yakalamanın infazı halinde tutukluluk, adli kontrol gibi tedbirlerin değerlendirilmesi bakımından muhakkak sorguya çıkması gereken firari şüpheli/sanıklar hakkında çıkarılan emir, şahsın en geç yirmi dört saat içinde mahkeme önüne çıkarılmasını öngörmektedir.²⁵ Doktrinde tutuklama yakalaması olarak da adlandırılan bu türde, henüz verilmiş bir tutuklama kararı bulunmasa da tutuklamaya giden yolda bulunulduğuna dair işaretler bulunmaktadır.²⁶ Kolluk birimleri tarafından bahsi geçen emir üzerine

a) Kişiye suçu işlerken rastlanması.

b) Suçüstü bir fiilden dolayı izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması”.

²⁰ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m. 90/2 “Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler.”.

²¹ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m. 98 “Soruşturma evresinde çağrı üzerine gelmeyen veya çağrı yapılamayan şüpheli hakkında, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından yakalama emri düzenlenebilir. Ayrıca, tutuklama isteminin reddi kararına itiraz halinde, itiraz mercii tarafından da yakalama emri düzenlenebilir.”.

²² GÖKCEN/BALCI/ALŞAHİN/ÇAKIR, s. 397.

²³ ÖZTÜRK, Bahri vd. s. 463.

²⁴ TOROSLU, FEYZİOĞLU, s. 242.

²⁵ 5271 sayılı CMK m. 94/1 “Hâkim veya mahkeme tarafından verilen yakalama emri üzerine soruşturma veya kovuşturma evresinde yakalanan kişi, en geç yirmi dört saat içinde yetkili hâkim veya mahkeme önüne çıkarılır.”.

²⁶ ERYILMAZ VAROL, Seçil, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbiri Olarak Yakalama ve Gözaltı**, Ufuk Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020, s. 17; YENİSEY/NUHOĞLU, s. 321.

yakalanan kişi, yasal hakları anlatılıp tanıdıklarına haber verildikten sonra ivedilikle nöbetçi Cumhuriyet savcısına bildirilmektedir.²⁷ Yakalamanın mesai saatleri içinde olup olmamasına ve şahsın çıkarılacağı adli mercinin aktif yoğunluğuna göre Cumhuriyet savcısı derhal adliyeye sevk yahut gözaltına alma kararı verebilmektedir.²⁸ Uygulamada yakalamanın; emri düzenleyen mahkemenin yargı çevresi dışında bir konumda icra edilmesi durumunda, öncelikle yakalama emrini düzenleyen mahkemeye sevk, bu mümkün değilse kararı veren yargı birimine SEGBİS (Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi) aracılığıyla uzaktan bağlantı yollarıyla sorgu yapılmaktadır.²⁹ Burada dikkat edilmesi gereken husus mevzuatın belirlediği gözaltı süresi³⁰ içinde hâkim önüne çıkarılma güvencesine uyulmasıdır. Zira kişinin tutulmasındaki hukuki dayanak sürenin dolmasıyla ortadan kalkacak ve kamu görevlilerinin kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan³¹ sorumluluğu doğacağı gibi, adil yargılanma hakkının ihlali suretinde tazminat hakkı da oluşabilecektir.³²

B. İfadeye Yönelik Yakalama Emri

Taahhütlerin uygulama alanı bulduğu ifadeye yönelik yakalama emirlerinde, sorguya sevkten ziyade dosya için gerekli delil ve beyanlar alınıp serbest bırakma hedefi gözetilmektedir. İfadeye yönelik yakalama kararları; hakkında evvelce çıkarılan çağrı kâğıdı tebliğ edilemeyen yahut cevapsız bırakılan, kollukça adresinin belirlenmesi hususunda yapılan araştırmaların sonuçsuz kaldığı³³ ve dosya akıbeti için mutlaka dinlenilmesi gereken kişilere yönelik, soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısının talebi üzerine, kovuşturma aşamasında ise yine talep üzerine yahut re'sen hâkim tarafından çıkarılabilmektedir. Bu kararın içerdiği koruma tedbiri uyarınca ilgili kişiler; yurdun her yerinde aranmakta, kolluk görevlilerinin GBT (genel bilgi taraması) ekranlarında yakalamalı

²⁷ ÖZTUĞUT, Alper, **Yakalama ve Gözaltı**, Başkent Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020, s. 95.

²⁸ ÖZTUĞUT, s. 92.

²⁹ KAYA GÖÇMEN, Özen, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki Koruma Tedbirleri Üzerindeki Etkileri: Yakalama ve Gözaltı Koruma Tedbirleri Özelinde Bir Değerlendirme**, AÜ SBE Doktora Tezi, Ankara 2021, s. 297 vd.

³⁰ Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği m. 13 “Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilmesi için zorunlu süre hariç, yakalama anından itibaren yirmidört saati geçemez. Yakalama yerine en yakın hâkim veya mahkemeye gönderilme için zorunlu süre oniki saatten fazla olamaz.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250. maddesinin birinci fıkrasında yer alan suçlara bakmakla görevli olan ağır ceza mahkemelerinin görev alanına giriyorsa bu süre kırk sekiz saattir.”

³¹ 5237 S. TCK. m. 109.

³² ERYILMAZ VAROL, s. 69.

³³ Adli kolluğun iş yoğunluğunun had safhada olduğu büyükşehirlerde, zaman zaman gerçek bir adres araştırması yapılmadan, eski bilgilerin tutarlı olmadığı yönünde tutanaklarla da yakalama emri verilebilmesine istinaden bkz. Aydın, Ertan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Bağlamında Ceza Muhakemesi Hukukundaki Koruma Tedbirlerinden Yakalama, Gözaltına Alma ve Tutuklama, T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2020, s. 18.

görülmektedirler. Uygulamada ifadeye yönelik yakalama kararları; sıklıkla teşhise elverişli fotoğrafların çekilmesi, yazı-imza el örneklerinin alınması yahut bilgi-belge nev'inden dosya için gerekli bir yan delilin tamamlanması gibi ilave emirleri de içermektedir. Dosyanın ilerlemesi adına hedeflenen bu deliller, yetkili merci tarafından bizzat temin edilmek durumundadır. Bununla birlikte adli işleyişin güç kazanması adına, infaz edilen her yakalama emrine ekstra puan veren kolluk ödüllendirme mekanizmalarının teşviğiyle, yakalama kararlarının çoğu zaman yakalamayı emreden mercinin yargı alanı dışında infaz edildiği de fark edilmektedir. Bizzat infaz hususundaki gereklilik, sorguya yönelik yakalamada olduğu gibi mutlak surette burada uygulanmamakta, yetkili mercinin yargı alanı dışında yakalanma hallerinde SEGBİS ile sonuca ulaşılmaya çalışılmakta, bunun mümkün olmadığı durumlarda ise yetkili mercie eşdeğer görevdeki makam tarafından yakalama emrinin gereği yerine getirilebilmektedir. Örneğin soruşturma dosyasındaki deliller ile mukayese etmek üzere şüphelinin teşhise elverişli fotoğraflarının temin edilerek ifadesinin alınması için verilen bir yakalama emri, teknik imkanların el vermemesi ve sevk için yeterli sürenin kalmaması durumunda, yetkili mercie denk olması cihetiyle yakalamanın yapıldığı yer Cumhuriyet savcısınca infaz edilebilecektir.

Hukuki dayanağı ve ortaya çıkış evreleri aktarılan ifadeye yönelik yakalama emirlerinde uygulanmak üzere, maddeye sonradan eklenen fıkra³⁴ marifetiyle kişilik haklarını muhafaza amacına binaen taahhüt düzenlemesi yapılmıştır. Zira günümüzde bireyler, hayat meşgalelerinden dolayı birçok zaman ikamet bilgilerini güncelleyememekte, adreslerine yapılan tebligatları takip edememekte, adli makamlara başvuru konusunda tembel davranabilmektedirler. Bunun sonucunda ise şahıslar hakkında yakalama emirleri düzenlenmekte ve bir yolculuğa çıkacaklarında, bir yerde konaklayacaklarında yahut muhtelif sebeplerle haklarında kimlik kontrolü yapıldığında adlarına düzenlenen yakalama emri görülüp infaz edilerek hürriyetleri kısıtlanmaktadır. Buna istinaden, kanun gerekçesi³⁵ çerçevesindeki düzenlemeyle; adalet mekanizmalarının, bireylerin başvuruda bulunacaklarına ilişkin şahsi teminatına güvenerek insanları alıkoymaktan geri durmasına imkân tanınmakla devletin vatandaşına güveni perçinlenmektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi, taahhüt düzenlemesi sadece ifadeye yönelik yakalama emirleri bakımından söz konusu olmaktadır. Bu neviden bir karar uyarınca mesai

³⁴ 08.07.2021 tarihli 7331 sayılı kanun m. 12 ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu m. 94'e eklenen 3. fıkra "*İfadesi alınmak amacıyla düzenlenen yakalama emri üzerine mesai saatleri dışında yakalanan ve belirlenen tarihte yargı mercii önünde hazır bulunmayı taahhüt eden kişinin serbest bırakılması, Cumhuriyet savcısı tarafından emredilebilir. Bu hüküm her yakalama emri için ancak bir kez uygulanabilir. Taahhüdünü yerine getirmeyen kişiye, yakalama emrinin düzenlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından bin Türk lirası idari para cezası verilir.*"

³⁵ İnsan Hakları Eylem Planı adıyla çıkarılan 7331 sayılı Kanun m. 12 gerekçesi "*...kişilerin özgürlüğünü kısıtlayan koruma tedbirlerinden olan yakalama emrinin, telafisi güç zararlar doğurmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır...*"

saatleri dışında yakalanan kişi, derhal yakalamanın yapıldığı yer Cumhuriyet savcısına haber verilmekte, şahsın taahhüt verme iradesi bulunması durumunda ise Cumhuriyet savcısının takdirine göre taahhüt tutanağı tanzim edilerek serbest bırakılması mümkün olmaktadır. Bu bağlamda, henüz çok yeni olan kanuni düzenlemenin uygulanması bakımından birden fazla soru işareti ortaya çıkmakta, fakat fıkranın ihdası üzerinden yüksek yargı kararlarına konu olacak kadar fazla zaman geçmemesine bağlı olarak bahsedilen muğlaklıklar mevcudiyetini korumaktadır.

Bahsi geçen muğlaklıkların neden olduğu yanlış uygulamalar ise kanunî düzenlemeyi takip eden süreçte, sorunlu durumlar ortaya çıkmaktadır. Çoğaltılabilecek yanlış uygulama örnekleri(Soruşturmanın gizliliği nedeniyle belirleyici detaylar verilmeyecektir.)³⁶ bakımından adli işleyişin zora sokulduğu görülmektedir. Bu sorunlara ek olarak uygulamadaki aksaklıklar nedeniyle bireysel hak kayıpları da doğabilmektedir.³⁷ Bu nedenle taahhüt düzenlemesinin çerçevelerine odaklanılması önem arz etmektedir.

1. Cumhuriyet Savcısının Takdir Yetkisi

Kanuni düzenlemede yer alan, “*Cumhuriyet savcısı tarafından emredilebilir*” hükmüne dayanan takdir yetkisinin sınırı, somut ihtimaller bakımından değerlendirilmelidir. Bilindiği üzere Türk adli teşkilatında yargı çevreleri, 1 ila 5 numaralı bölgelere ayrılmakta³⁸ ve bunlardan en küçüğü olan 5’te dahi çoğu

³⁶ 1- K. Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2021/... numaralı soruşturma dosyası kapsamında şüpheli hakkında çıkarılan yakalama emri çerçevesinde A. İlçe Jandarma Komutanlığı’nca yakalama yapılmıştır. İfade ve imza-yazı örneklerini almaya yönelik bu yakalamanın saati mesai içinde 13.00 olmasına rağmen kolluk birimince taahhüt tutanağı tanzim edilmiştir. Hakkındaki yakalamayı öğrenen kötü niyetli şüpheli, kendisine verilen süreyi aşmasına rağmen müracaat etmemiş ve geçen 5 aylık zaman diliminde yakalanmamıştır.

2- D. Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2022/... numaralı soruşturma dosyasında şüpheli, nitelikli dolandırıcılık suçu üzerinden tutukluluk koruma tedbirinin değerlendirilmesi için sulh ceza hakimliğine sevk edilmiştir. Tutukluluk talebinin reddiyle adli kontrol şartı getirilerek salıverilen şüpheli, dolandırıcılık neticesinde elde ettiği 450.000-USD ile birlikte K. İlimden yurtdışına kaçmak üzere yola koyulmuştur. Talebin reddedildiğini fark eden Cumhuriyet Savcısı, itirazın sevk etmek üzere derhal re’sen yakalama emri çıkarmıştır. Sorguya yönelik bu yakalama emrine rağmen M. ilinde yakalanan şüpheliye taahhüt verilmiştir. Neticeten geçen 4 aylık zaman diliminde ne para ne de şüpheli ele geçirilebilmiştir.

³⁷ K. Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 2022/... numaralı soruşturma dosyasında 5809 sayılı kanuna muhalefet suçundan şüpheli bulunan yabancı ülke vatandaşı B. K. hakkında çağrı yapılmadığı gerekçesiyle yakalama emri çıkarılmış ve önleme aramasında mesai saatleri dışında şüpheli yakalanmıştır. Kolluk birimine intikal ettirilmesi akabinde taahhüt alınarak serbest bırakılan şüpheli, süreçten yeterince haberdar edilmemesi nedeniyle taahhüdünü ihlal etmiş ve ön ödeme kapsamında teklif edilecek olan adli para cezası kadar meblağı idari para cezası olarak da ödemiştir. Şüphelinin adli makamlar nezdindeki taahhüde rağmen kaçmaya devam eden şüpheli izlenimi de dosya bazlı olarak takdir yetkisinin olumsuz yönde oluşmasına sebebiyet verebilecektir.

³⁸ Adli Yargı Bölge Sınıflandırmaları <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/f034f8bf-0834-42c8-8fb0-4270b6cfe09e.pdf> (çevrimiçi kaynak).

zaman en az iki Cumhuriyet savcısı görev yapmaktadır. Misalen 5. bölgede görev yapmakta olan ve tek Cumhuriyet Başsavcılığı makamını temsil eden³⁹ iki farklı Cumhuriyet savcısından birinin taahhüt uygulaması daha katı iken diğerindeki daha serbest olabilecek ve yargı kararlarındaki istikrara zarar verebilecektir. Düzenlemenin, somut kriterler belirlemeksizin taahhüt hususunu tümüyle takdire bırakması, tamamlanması gereken bir eksik olarak görülmektedir.

2. Taahhüdün Ne Kadar Süreyle Verilebileceği

İki farklı Cumhuriyet savcısının görev yaptığı mahal örneğinden devam edildiğinde, yakalanan kişinin adli makamlara başvurması için taahhütnamede belirlenecek sürenin de farklı olabileceği düşünülmelidir. Herhangi bir tahdit bulunmayan düzenleme uyarınca, karşılaştırılacak başvuru süresi objektif kriterlere göre belirlenebilir bir aralık öngörmelidir.

Belirlenen sürenin taahhüt edilmesi neticesinde serbest bırakılan şahsın, hukuken kabul edilebilir bir izahı olması durumunda taahhüdünü ihlal edip etmediği hususu da düzenlemede kendisine yer bulması gereken bir başka ihtiyaçtır. Zira bir sağlık mazeretiyle süresini aşan yakalamalı şahıs taahhüdü ihlal ettiğinden bahisle tekrar yakalanabilecek ve adına idari para cezası karar tutanağı düzenlenebilecektir.

3. Taahhüt Tutanağının Bilinirliği

Taahhüt kurumunun yeni olmasına bağlı bir başka sorun da henüz kolluk entegrasyonunun sağlanamamış olmasıdır. Adli kolluk birimi olarak emniyet personeline yakalandıktan sonra taahhütle serbest bırakılan şahsın, henüz taahhüt süresi içindeyken bu sefer de adli kolluk birimi olarak jandarma personeli tarafından yakalanmasıyla uygulamada sıklıkla karşılaşmaktadır. Bu husus; taahhütle serbest bırakılmakla, taahhüt ettiği süre müddetince hakkındaki yakalama emri bir nevi rafa kaldırılan kişi için bir hak ihlali niteliğinde olacaktır. Yakalaması pasifize edilmiş olmasına rağmen tekrar yakalanan kişiler bakımından devletin sağladığı güvencenin reddi ortaya çıktığından⁴⁰ ilgili düzenlemenin ivedilikle ele alınması gerekmektedir.

4. Yakalamaya Konu Suçun Vasfı

İfade vermeye taahhüt müessesesinin uygulanmasında suç farkı gözetilip gözetilmeyeceği hususu da düşünülmesi gereken bir başka başlıktır. Zira ceza sistematiğimiz bakımından; öldürme, yaralama, işkence, yağma, cinsel dokunulmazlık, uyuşturucu ve devlet güvenliğine karşı suçlar vb. konulu suçların

³⁹ ÜNVER, Yener/ HAKERİ, Hakan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 193.

⁴⁰ ERYILMAZ VAROL, s. 97.

farklı değerlendirildiği açıktır⁴¹. Bu doğrultuda, suçlar arasında ağırlık-hafiflik kriterinin takdir yetkisi bakımından nasıl uygulanması gerektiği, düzenlemeyle ilgili bir başka soru işaretidir.

5. Yakalanan Kişinin Niteliği

Suçların farklı niteliklerinin ardından kişilerin vasıflarının da ayrı bir değerlendirme konusu yapılacağı ortadadır. Sabit ikametgâhı olmaması nedeniyle kendisine çağrı yapılmadığından, hakkında yakalama emri çıkarılıp da müteakip günlerde yakalanan kişi ile hakkında senelerdir aktif yakalama emri bulunmasına rağmen özel çaba ile bu kararın uygulanmasına engel olan kişinin durumu kanaatimizce aynı olmamalıdır. Henüz birkaç gün önce çıkarılmış emre istinaden yakalanan şahıslar diğer şartların mevcudiyeti durumunda kolaylıkla taahhüt ile salılabilecekken, haklarında adli mercilerden kaçtıklarına dair somut olgular bulunan ve yakalama emrinin çıkarılmasından uzun süre sonra yakalanmış şahıslar, ancak makul bir gerekçe göstermeleri halinde taahhüt neticesinde salıverilme imkânından yararlanabilmelidir.

Kişilerin hukuk önündeki sıfatları da bir değerlendirme başlığıdır. İfadesi alınmak üzere hakkında yakalama emri çıkarılan şahsın, on sekiz yaşından küçük olmakla suça sürüklenen çocuk sıfatıyla dosyada bulunması durumunda ne yapılacağı hassasiyetle belirlenmelidir. Zira modern hukuk sistemleri ekseninde Türk Hukuku da çocuğun âli menfaatini öncelikli kabul etmektedir.⁴² Çocuk hakları sözleşmesinde geçen, çocuğun en iyi yararı ifadesi⁴³ hukuk sistemimizce bağlayıcıdır. Zira, Anayasamız temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası düzenlemeleri kanunlardan üst bir konuma yerleştirmekteyken⁴⁴, kanunlar da sözleşmeyle paralel mahiyettedir. Hukukumuzun teminini öncelikli hedeflediği bu ilke gereği, çocuğun koruma tedbirleri kapsamında tutulmasının son çare olması, başka imkân kalmadığı hallerde ise olabildiğince kısa süreli gerçekleşmesi

⁴¹ 5237 sayılı TCK m. 43/3 “Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz.”

5271 sayılı CMK m. 253/3 “Soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı olsa bile, (...) (1) cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarda, uzlaştırma yoluna gidilemez.”

5237 sayılı TCK m. 192/2 “Kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın alan, kabul eden veya bulunduran kişi, resmi makamlar tarafından haber alınmadan önce, bu maddeyi kimden, nerede ve ne zaman temin ettiğini mercine haber vererek suçluların yakalanmalarını veya uyuşturucu veya uyarıcı maddenin ele geçirilmesini kolaylaştırırsa, hakkında cezaya hükmolünmez.”

⁴² 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu m. 4/1-b “Çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi”.

⁴³ Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi m. 3/1 “Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun yararı temel düşüncedir.”

⁴⁴ 1982 Anayasası m. 90 “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.”

aranmaktadır.⁴⁵ Mevzuat uyarınca bireylerin cezaî sorumluluğunun on iki yaşından itibaren başlayacağı söylenebilecektir.⁴⁶ Bununla birlikte; çalışma konusu düzenlemenin ihlali durumunda öngörülen müeyyidenin idari para cezası olması delaletiyle bağlantılı hale gelen mevzuatta, işlenen kabahatten sorumluluk için alt sınır on beş yaş olarak belirtilmektedir.⁴⁷ Bu durumda, âlî menfaati öncelenmekle taahhüt verdirilerek ivedilikle serbest bırakılması için hakkında diğer şartların esnetilmesi gereken suçta sürüklenen çocuğun, on beş yaşından küçük olması durumunda taahhüdün nasıl tanzim edileceği tartışmalıdır. Zira on beş yaşından küçük olmakla mevzuattaki yasak çerçevesinde, hakkında idari para cezası kararlaştırılmayan suçta sürüklenen çocuğun âlî menfaati gereği derhal saliverilmesi gerekmekte ve ceza sorumluluğunun şahsiliği⁴⁸ uyarınca veli-vasi hakkında da idari para cezası düzenlenememektedir. Bu surette bahsedilen suçta sürüklenen çocuklar hakkında müeyyidesiz bir taahhüt evrakı mümkün görülmemekte olup adli işleyiş bir garabete muhatap kılınmaktadır.

Son yıllarda yaşanan global karışıklıklar sebebiyle yoğun göç alan ülkemizde yaşanan demografik dalgalanma, adli işleyiş bakımından da sonuçlar doğurmaktadır. Temel insan haklarından olan haberleşme hakkını⁴⁹ kullanmak amacıyla, ülkemize gelen yabancılar panik halinde bilgi ve belgelerini birçok yere dağıtmakta ve kişisel verilerinin korunması konusunda dikkatli davranmamaktadırlar. Bunun sonucu olarak çalıntı kimlik bilgileri ile düzenlenen sahte evrak marifetiyle; izinsiz ticari iletişim, dolandırıcılık, terör vb. yasadışı faaliyetlerde kullanılmak üzere oluşturulan “açık hat”lar ortaya çıkmaktadır. Uygulamadaki bilişim suçlarının hatrı sayılır bir kısmında aktif rol oynayan bu açık hatların kullanımı sonucunda, konu hakkında hiçbir fikri olmamakla birlikte hat sahibi olarak gözükken yabancı bireyler dosya kapsamında şüpheli sıfatına sahip olmaktadır. Yabancı pasaportlu olmakla Türkiye’de sabit bir ikamet sahibi olmayan bu şahısların ifadeleri, birçok zaman ancak yakalama emri neticesinde alınabilmektedir. Bu yol haritası neticesinde, ifadeye yönelik yakalamaları mesai saatleri dışında infaz edilen yabancı uyruklu bireylerin taahhütle saliverilmeleri durumunda, çoğu zaman mesul oldukları müracaatı kavrayamayarak taahhüdü ihlal ettikleri ve ancak tekrar yakalanmaları durumunda ifadelerinin alınabildiği görülmektedir. Yerleşik adresi mevcut olmayan yabancılar mevzubahis olduğunda, somut olayın nitelikleri de göz

⁴⁵ KAYA GÖÇMEN, s. 32.

⁴⁶ 5237 sayılı TCK m. 31/1 “*Füili işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur.*”.

⁴⁷ 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 11 “*Füili işlediği sırada on beş yaşını doldurmamış çocuk hakkında idari para cezası uygulanamaz.*”.

⁴⁸ 5237 sayılı TCK m. 20/1 “*Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.*”.

⁴⁹ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 8/1 “*Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.*”.

önünde bulundurulup adli işleyiş öncelenecek daha hassas davranılması gerektiği âşikârdır.

6. Birden Fazla Aktif Yakalama Emri Bulunmasının Etkisi

Hakkında birden fazla ifadeye yönelik yakalama kararı bulunan şahıslardan alınacak taahhüt de başkaca bir mütalaanın konusu olacaktır. Yukarıdaki adımlar takip edilerek yakalanması emredilen şahsın, taahhüt vermeye uygun görülmesi halinde, yakalama adedince taahhüt evrakı tanzim edilmesi gerekmektedir. Zira, hakkında bir adet yakalama kararı olan kişiden alınan taahhüdün ihlali ile birden fazla yakalama emri bulunan kişiden alınan taahhüdün ihlali neticesinde doğacak sonuçlar aynı olmamalıdır. Birçok yakalama ile aranan kişinin, muhtemel bir ihlal durumunda yakalama adedince idari para cezasına mahkum olması, hukukun temeli olan hakkaniyet ilkesinin gereğidir.

7. İhlali Tespit Etmeye Yetkili Mercii

Kanunî düzenleme, ihlal durumunda İDARİ PARA CEZASI tanzim edecek makam konusunda açık bir hükme sahiptir. Taahhüdü uygun görerek tanzim ettiren yakalamanın yapıldığı yer Cumhuriyet savcısı, taahhüt tutanağını dosyada yetkili yer Cumhuriyet savcılığına gönderecek ve ihlalin takibi yetkili yer Cumhuriyet savcılığınca yapılacaktır. Tespit edilen ihlal durumunda ise yine yetkili yer Cumhuriyet savcısı CMK⁵⁰ ve Kabahatler Kanunu⁵¹ uyarınca idari para cezası kararı düzenleyecektir.

SONUÇ

Çalışma konusu düzenleme; hakkında CMK. m. 98 uyarınca düzenlenen yakalama emri mesai saatleri dışında infaz edilen kişinin, ifade vermek üzere ileri bir tarihte rızaen müracaatta bulunacağını taahhüt ederek Cumhuriyet savcısının emri ile serbest bırakılmasına imkân sağlamaktadır. İnsan hak ve özgürlükleri alanının genişletilmesine açıkça hizmet ettiği görülen mevzu bahis yeniliğin; hukuk devletinin başat kriterlerinden olan “hukuki güvenlik ilkesi”⁵² bakımından belirlilik ve öngörülebilirliği sağlamakta halihazırda eksik kaldığı fark edilecektir. Maddenin detaylı incelemesi mahiyetinde yukarıda yer verilen başlıklarda geçmekle değerlendirilen muhtemel düzenlemeler neticesinde, taahhüt müessesesinin istikrara kavuşacağı kanaatimiz mevcuttur. Tüm bunlarla birlikte;

⁵⁰ 5271 sayılı CMK m. 94/3: “Taahhüdünü yerine getirmeyen kişiye, yakalama emrinin düzenlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından bin Türk lirası idari para cezası verilir.”

⁵¹ 5326 sayılı Kabahatler Kanunu m. 23/1: “Cumhuriyet savcısı, kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde bir kabahat dolayısıyla idari yaptırım kararı vermeye yetkilidir.”

⁵² ÇAPTUĞ, Mehpere, **Hukuki Güvenlik İlkesinin Kavramsal Gelişimi**, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Haziran, 2021, s. 141 vd.

ifade verme taahhüdünün, yeni bir müessese olmakla beraberinde getirdiği muğlaklıkların zamanla ortadan kalkmasını müteakiben, devletin vatandaşına güvenini perçinleyen bir başka araç olarak sıkça uygulama alanı bulacağı aşikârdır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA / REFERENCES

Adli Yargı Sınıflandırma Tablosu, Hakim ve Savcılar Kurulu - E.T. 05.01.2021

<https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/f034f8bf-0834-42c8-8fb0-4270b6cfe09e.pdf> (çevrimiçi kaynak).

ALAN, Esra, **Güncel Sorunlar Işığında Yakalama ve Gözaltına Alma**, Terazî Hukuk Dergisi, 2009 C.4 S. 34 - ET: 06.01.2022 Jurix Dergi Veritabanı: <https://0964014d0ab50e27778abed2b29baac4a1454264.vetisonline.com/article/565>(çevrimiçi kaynak).

AYDIN, Ertan, **Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Bağlamında Ceza Muhakemesi Hukukundaki Koruma Tedbirlerinden Yakalama, Gözaltına Alma ve Tutuklama**, T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2020.

CENTEL, Nur/ ZAFER, Hamide, **Ceza Muhakemesi Hukuku El Kitabı**, Seçkin Yayınevi, İstanbul, 2015.

ÇAPTUĞ, Mehpare, **Hukuki Güvenlik İlkesinin Kavramsal Gelişimi**, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Haziran, 2021, Y. 9, S. 17 – ET: 02.01.2022 Dergipark Veritabanı: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1844526> . s. 133-160(çevrimiçi kaynak).

ERYILMAZ VAROL, Seçil, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbiri Olarak Yakalama ve Gözaltı**, Ufuk Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2020.

GÖKCEN, Ahmet/ Balcı, Murat/ Alşahin, Mehmet Emin/ Çakır, Kerim, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.

İBİCİOĞLU, Gözde, **Türk Anayasalarında Yakalama, Gözaltı ve Tutuklama**, On İki Levha Yayıncılık İstanbul, 2019.

Kanun metni ve gerekçelerine Türkiye Büyük Millet Meclisi aracılığıyla erişilmiştir.

<https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-3697.pdf>(çevrimiçi kaynak).

KAYA GÖÇMEN, Özen, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki Koruma Tedbirleri Üzerindeki Etkileri: Yakalama ve Gözaltı Koruma Tedbirleri Özelinde Bir Değerlendirme**, AÜ SBE Doktora Tezi, Ankara 2021.

ÖZTUĞUT, Alper, **Yakalama ve Gözaltı**, Başkent Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020.

ÖZTÜRK, Bahri/ TEZCAN, Durmuş/ ERDEM, Mustafa RUHAN/ Sırma Gezer, Özge/ Saygılar Kırıt, Yasemin/ Alan Akcan, Esra/ Özaydın, Özdem/ Erden Tütüncü, Efser/ Altınok Villemin, Derya/ Tok, Mehmet Can, **Nazari ve Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021.

ÖZTÜRK, Bahri/ KAZANCI, Behiye Eker/ GÜLEÇ, Sesim Soyer, **Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirleri**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2013.

TOROSLU, Nevzat/ FEYZİOĞLU, Metin, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Savaş Yayınevi, Ankara, 2016.

ÜNVER, Yener/ HAKERİ, Hakan, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.

Yargı kararlarına Ulusal Yargı Ağı Projesi aracılığıyla ulaşılmıştır. www.uyap.gov.tr (çevrimiçi kaynak).

YENİSEY, Feridun/ NUHOĞLU, Ayşe, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2017.

T.C. KÜÇÜKÇEKMECE CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

7331 SAYILI YASAYA GÖRE

SERBEST BIRAKMA VE TAAHHÜTTE BULUNMA TUTANAĞI

08.07.2021 tarihinde yürürlüğe giren 7331 sayılı kanun ile 5271 sayılı CMK. m. 94/3'e eklenen fıkra aşağıdaki gibidir:

“İfadesi alınmak amacıyla düzenlenen yakalama emri üzerine mesai saatleri dışında yakalanan ve belirlenen tarihte yargı merii önünde hazır bulunmayı taahhüt eden kişinin serbest bırakılması Cumhuriyet savcısı tarafından emredilebilir. Bu hüküm her yakalama emri için ancak bir kez uygulanabilir. Taahhüdü yerine getirmeyen kişiye yakalama emrinin düzenlendiği yer Cumhuriyet savcılığı tarafından 1.000 Türk Lirası idari para cezası verilir.”

YAKALANAN KİŞİNİN KİMLİK BİLGİLERİ:

YAKALANDIĞI TARİH ve SAAT:

YAKALANANIN ADRESİ ve İLETİŞİM BİLGİLERİ:

YAKALAMA KARARININA ESAS

MAHKEME veya CUMHURİYET SAVCILIĞI DOSYA NUMARASI:

İFADE VERMENİN TAAHHÜT EDİLDİĞİ TARİH:

Yukarıda yazılı CMK. m. 94/3 tarafıma okundu, açıklaması anlatıldı, taahhüt ettiğim tarihte ifade vermek üzere başvurmadığım takdirde tarafıma 1.000 TL idari para cezası verileceği konusunda ihtar yapıldı.

Yakalanan Kişi

İki nüsha olarak düzenlenen bu serbest bırakma ve taahhütname tutanağı yakalanan kişi tarafından imza altına alındı. / / 2022

Emri Yerine Getiren

Emri Veren

Kolluk Memuru

Nöbetçi Cumhuriyet Savcısı

Tablo 1: 7331 Sayılı Yasaya Göre Serbest Bırakma ve Taahhütte Bulunma Tutanak örneği

